

ДИНАМІКА БАНКРУТСТВА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ

*Леонов В.С., аспірант II курс 051 Економіка
Національний аерокосмічний університет
ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»*

Попов О.С., к.екон.н., доц. кафедри економіки та публічного управління

Питання банкрутства промислових підприємств займає важливе місце в економічному розвитку будь-якої країни. В Україні цей процес має свої унікальні особливості, що обумовлені історичними, політичними, економічними та соціальними факторами. Аналізуючи динаміку банкрутства промислових підприємств в Україні, важливо звернути увагу на кілька ключових аспектів, які впливають на цю тенденцію.

На початку 1990-х років Україна, як нова незалежна держава, зіткнулася з трансформаційними викликами, пов'язаними з переходом від планової економіки до ринкових відносин. Масова приватизація, слабкість регуляторної бази та брак досвіду управління в умовах ринку сприяли значним економічним труднощам. У цей період багато промислових підприємств, що залишилися без державної підтримки, не змогли адаптуватися до нових умов і зазнали банкрутства. Особливо гостро ця проблема торкнулася підприємств важкої промисловості, таких як металургія, машинобудування та хімічна промисловість [1].

Одним із ключових чинників, що вплинув на динаміку банкрутств у 1990х роках, була відсутність ефективного законодавства про банкрутство. Прийнятий у 1992 році Закон України “Про банкрутство” мав багато недоліків, що створювало правову невизначеність і ускладнювало процедуру реорганізації підприємств. У результаті більшість банкрутств завершувалися ліквідацією активів, а не їхнім відновленням чи реструктуризацією [2]. Це, своєю чергою, призводило до скорочення робочих місць, зниження економічної активності в регіонах і поглиблення соціальних проблем.

У 2000-х роках ситуація почала змінюватися завдяки реформуванню законодавчої бази та стабілізації економіки. У 1999 році був ухвалений новий Закон “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, який встановив більш чіткі правила проведення процедур банкрутства. Крім того, економічне зростання в цей період сприяло зниженню кількості банкрутств, оскільки підприємства отримали більше можливостей для інвестування в модернізацію виробництва і покращення конкурентоспроможності [3].

Однак світова фінансова криза 2008–2009 років різко змінила ситуацію. Українська економіка зазнала значного удару, і це відчули на собі промислові підприємства, особливо орієнтовані на експорт. Девальвація національної валюти, зростання цін на енергоносії та скорочення зовнішнього попиту сприяли

збільшенню кількості банкрутств. Криза продемонструвала вразливість українських промислових підприємств до зовнішніх шоків і необхідність удосконалення механізмів управління ризиками [4].

Події 2014 року, пов'язані з анексією Криму та воєнним конфліктом на сході України, стали черговим випробуванням для промисловості країни. Втрата контролю над частиною територій, де були розташовані ключові промислові об'єкти, призвела до суттєвого скорочення обсягів виробництва і зростання фінансових труднощів для багатьох підприємств [5]. У цей період банкрутства часто ставали неминучими через фізичну втрату активів, порушення логістичних ланцюгів і скорочення внутрішнього ринку.

У посткризовий період українська промисловість зіткнулася з новими викликами, пов'язаними з необхідністю інтеграції до світових ринків і підвищенням стандартів продукції. Підприємства, які змогли адаптуватися до цих вимог, продемонстрували певне відновлення [6]. Однак процес банкрутств залишався актуальним через високий рівень конкуренції, недостатнє фінансування та низьку ефективність управління на багатьох підприємствах. Пандемія COVID-19 у 2020–2021 роках також внесла свої корективи. Карантинні обмеження, зниження попиту на промислову продукцію та порушення глобальних логістичних ланцюгів призвели до нового зростання кількості банкрутств у промисловості [7]. Особливо вразливими виявилися малі та середні підприємства, які не мали достатнього запасу фінансової міцності для подолання кризи.

У сучасний період питання банкрутства промислових підприємств в Україні залишаються актуальними. Одним із ключових викликів є вдосконалення системи управління банкрутствами, яка повинна передбачати ефективні механізми реорганізації і підтримки підприємств, що мають потенціал для відновлення [8]. Крім того, важливим є створення сприятливих умов для залучення інвестицій у промисловість, зокрема через розвиток публічно-приватного партнерства, вдосконалення правового середовища та зниження адміністративного тиску.

Історичний аналіз динаміки банкрутства промислових підприємств в Україні свідчить про те, що цей процес значною мірою залежить від загального стану економіки, ефективності державної політики та здатності підприємств адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Для зменшення негативних наслідків банкрутств і стимулювання розвитку промисловості необхідно зосередити зусилля на впровадженні довгострокових реформ, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств та їхньої стійкості до кризових явищ.

Література

1. Грамотенко Т. А. Банкрутство підприємств: економічні аспекти. – М.: ПРИОР, 1998. – 176 с.
2. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібн. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2015. 320 с.

3. Іонін Є. Є. Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність» / Є. Є. Іонін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С.30–43.

4. Клебанова Т.С., Бондар О.М., Мозенков О.В. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління./ Т.С.Клебанова, Бондар, О.М. О.В. Мозенков. – К: ЦУЛ, 2013. – 272 с.

5. Матвійчук А.В. Дискримінантна модель оцінки ймовірності банкрутства // Моделювання та інформаційні системи в економіці. – 2006. – Вип. 74. – С. 299–314.

6. Тимощук О.Л. Оцінювання ймовірності банкрутства підприємства за допомогою дискримінантного аналізу та нейронних мереж / О.Л. Тимощук, К.М. Дорундяк // System Research & Information Technologies. – 2018. – №2. – С. 22-34.

7. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства (у ред. Наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361). URL: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/article?art_id=161074&cat_id=32854.

8. Храпкіна В.В. Адаптація світового досвіду антикризового управління в Україні / В.В. Храпкіна, О.П. Чучко // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 1/7(21). – С. 43-49.

УДК 330.33:378.016:001.891

ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОГО РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Лю Жун Лань,

здобувач ступеня доктора філософії

спец. 292 Міжнародні економічні відносини

Західноукраїнський національний університеті, м. Тернопіль

Світовий ринок освітніх послуг є складною і динамічною частиною глобальної економіки, що в останні десятиліття зазнає значних змін під впливом численних факторів, таких як глобалізація, розвиток інформаційних технологій, зміни у політичних та економічних умовах, а також зростання попиту на висококваліфікованих спеціалістів у всіх сферах. Цей ринок є важливим елементом соціально-економічного розвитку країн, оскільки освіта забезпечує формування людського капіталу, який, у свою чергу, визначає конкурентоспроможність національних економік.

Основні особливості світового ринку освітніх послуг [1-3]:

глобалізація створює нові можливості для освітніх установ, надаючи їм доступ до міжнародних ринків і стимулюючи збільшення кількості студентів, які навчаються за кордоном. Одним із наслідків глобалізації є інтернаціоналізація навчальних програм, коли університети та інші освітні